



ตำนานวันสงกรานต์

ชาลี ศิลปรัศมี

สงกรานต์แปลว่า การย้ายที่ การเคลื่อนที่ หมายถึง พระอาทิตย์เดินเข้าสู่ราศีเมษ หรือเมษายน เรียกว่า ราศีเมษ นักขัตฤกษ์ กำหนดตามสุริยคติจะตกในวันที่ ๑๓-๑๔-๑๕ เมษายน ของทุกปี

วันที่ ๑๓ จะเรียกว่า วันมหาสงกรานต์

วันที่ ๑๔ เป็นวันเนา

วันที่ ๑๕ เป็นวันทำบุญเถลิงศก

ในรอบ ๑ ปี กลุ่มดาวกลุ่มใหม่จะปรากฏในท้องฟ้าเรียกว่า เปลี่ยนจักรราศีเรียกว่า กลุ่มดาว ๑๒ จักรราศี หรือ ๑ นักขัตฤกษ์ และใช้ชื่อสัตว์ตามท้องถื่นเป็นชื่อกลุ่มดาวที่เห็นครบรอบ ๑๒ ปี ดังนั้นแต่ละปี ตัวสงกรานต์ หรือ นางสงกรานต์จะชื่อสัตว์แต่ละปีซึ่งหมายถึง การขึ้นเถลิงศกใหม่เข้าสู่สงกรานต์ใหม่ด้วย

ความเป็นมาของนางสงกรานต์

ตามศิลาจารึกที่วัดพระเชตุพน กรุงเทพฯ นับว่าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทยได้จารึกไว้ว่า

มีเศรษฐีคนหนึ่งไม่มีบุตร อยู่บ้านใกล้กับคนขี้เมาแต่มีบุตร ถูกคนขี้เมาดูถูกเหยียดหยามว่าแม้รวยก็ไม่มีลูก ไม่มีค่าอันใด เศรษฐีไปบวงสรวงต้นไม้ใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำในวันนักขัตฤกษ์ พระอาทิตย์เข้าสู่ราศีเมษสงกรานต์ เทวดาประจำต้นไม้ไปทูลพระอินทร์ ขอบุตรให้เศรษฐี พระอินทร์อนุญาตให้ธรรมบาล เทพบุตรลงมาเกิดเป็นลูกเศรษฐี เศรษฐีดีใจมากสร้างปราสาท ๗ ชั้นให้อยู่ใกล้ต้นไม้ที่มีเสียงนกเสียงกาอยู่ตลอดเวลา ทำให้ธรรมบาลพูดภาษาคน และฟังภาษาคนได้ เรียนรู้ไตรเวทจนบอกกรรมมงคลทั้งหลายแก่มนุษย์ทั่วไปได้

ความทราบถึงท้าวทิลพรหม (พระพรหมสี่หน้าองค์หนึ่ง) ผู้บอกกรรมแก่มนุษย์อยู่แล้ว เกรงว่าธรรมบาล จะมาแย่งหน้าที่ตนก็มาทลายปัญหาด้วยการสัญญาว่า หากแพ้วจะตัดศีรษะสี่หน้าให้ หากธรรมบาลแพ้วจะตัดศีรษะ ธรรมบาลซึ่งธรรมบาลก็ตอบตกลง ปัญหาท้าวทิลพรหมมีความว่า

ข้อ ๑ เช้าราศีอยู่ที่ใด

ข้อ ๒ เทียงราศีอยู่ที่ใด

ข้อ ๓ คำราศีอยู่ที่ใด

ซึ่งปัญหานี้เกี่ยวกับการโคจรของพระอาทิตย์เข้าสู่ราศีต่างๆ ในแต่ละวัน แต่ธรรมบาลกลับตอบไม่ได้ แม้จะคิดอยู่ถึง ๖ วัน เมื่อครบ ๗ วัน ท้าวทิลพรหมจะมาฟังคำตอบตามสัญญา ธรรมบาลจึงหนีออกจากปราสาท เข้าป่าไปเพราะกลัวความตาย เดินทางเหน็ดเหนื่อยมากไปนั่งพักอยู่ใต้ต้นตาลใหญ่ต้นหนึ่ง ซึ่งบนต้นตาลมีนกอินทรีย้อยอยู่คู่หนึ่ง ลูกอ่อน ทำรังอาศัยอยู่ นกอินทรียี้เมียพูดกับนกอินทรียี้ผู้ว่า

ตัวเมีย ป่าแห้งแล้งไม่มีอาหารกินเราย้ายรังไปอยู่ที่อื่นกันเถอะ

ตัวผู้ ไม่ต้องย้ายหรอก พรุ่งนี้เราจะได้กินศพของธรรมपालลูกเศรษฐี

ตัวเมีย อ้าว.... ทำไม่ถึงตาย

ตัวผู้.....เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง.....

ตัวเมีย แล้วคำตอบปริศนาธรรมตอบว่าอย่างไรล่ะ

ตัวผู้ ข้อ ๑ เขาราศีของคน อยู่ที่ใบหน้าคนจึงล้างหน้าล้างตา

ข้อ ๒ เทียงราศีของคน อยู่ที่อก หน้าอกคนถึงเอาน้ำลูบหน้าอกประแป้งให้หอมสดชื่น

ข้อ ๓ คำราศีของคนอยู่ที่เท้า คนจึงล้างเท้าก่อนเข้านอน

ตัวเมีย อ้อ อย่างนี้เอง ธรรมपालจึงตอบไม่ได้เพราะไม่รู้จักราศีการโคจรของพระอาทิตย์ ดังนั้นนอนกันเถอะ พรุ่งนี้เช้าจะได้ไปกินศพธรรมपाल

ฝ่ายธรรมपालบุตรเศรษฐีนั่งอยู่ใต้ต้นตาล ได้ฟังการสนทนาของนกอินทรียี่ฟัวเมียมาโดยตลอดก็ดีใจ เป็นอันมาก รีบผุดลุกขึ้นกลับไปปราสาทใต้ต้นไทรในเมือง รอวันพรุ่งนี้

เช้าวันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันที่ ๗ ท้าวกบิลพรหมก็มาตามสัญญาเข้าสู่ปะรำพิธีฟังการตอบปัญหาของธรรมपाल ซึ่งธรรมपालก็ตอบได้ทุกอย่าง

ท้าวกบิลพรหมยอมแพ้กลับไปที่อยู่ของตนเรียกเทพธิดาทั้ง ๗ ซึ่งเป็นนางสนมของพระอินทร์มาประชุมแล้ว เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟังพร้อมกับสั่งว่า

๑. เคียรของพ่อ หากวางไว้บนดินไฟประลัยกัลป์จะไหม้โลก

๒. หากทิ้งทะเล ทะเลจะเหือดแห้งไปหมด

๓. หากทิ้งขึ้นไปในอากาศฝนจะแห้งแล้งตลอดไป

จึงควรรเอาเคียรพ่อใส่พานทองแว่นฟ้า ๗ ชั้น เก็บรักษาไว้ในถ้ำเชิงเขาไกรลาสที่พระอิศวรสถิตเมื่อถึงจักรราศีเมษ นักขัตฤกษ์ วันมหาสงกรานต์ ๑๓ เมษายน ให้นำเคียรพ่อมาแห่และสงน้ำไปรอบเขาพระสุเมรุหรือเขาไกรลาส โดยผลัดเปลี่ยนกันคนละปี ครบแล้วขึ้นต้นใหม่ ว่าแล้วก็ตัดศีรษะตนเองส่งให้บุตรสาวคนหัวปี ธิดาทั้ง ๗ ก็ได้ปฏิบัติตามคำพ่อสั่งทุกประการ

นี่คือ ตำนานความเป็นมาของวันสงกรานต์

ดังนั้นเมื่อถึงวันนี้ วันขึ้นปีใหม่แบบไทย เดิมเราก็สมมติหญิงสาวเป็นธิดาท้าวกบิลพรหม ๗ คน เพื่อเชิญเสด็จท้าวมหาพรหมออกแห่แห่นตามประเพณี กับสงน้ำผู้เฒ่าผู้แก่ซึ่งเป็น “พรหม” ของลูกหลาน เป็นธรรมเนียมสืบมา และเมื่อมีนางสงกรานต์สมมติ ๗ คน ก็ต้องมี “เคียรท้าวกบิลพรหม” นำหน้า กระบวนแห่เสมอมาจะขาดไม่ได้เช่นกันโดยการทำจำลอง ขึ้นด้วยไม้ที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นส่วนใหญ่



ท้าวกบิลพรหมเรียกธิดาทั้ง ๗ มาประชุม

นางสงกรานต์หรือพระธิดาของท้าวกบิลพรหมจะมี ๗ คน ดังนั้นแต่ละคนจึงต้องรับเป็นประธานในการแห่เศียรท้าวกบิลพรหมคนละปี ขึ้นอยู่กับว่าปีใดตรงกับวันไหน เช่น ปี ๒๕๑๕ วันมหาสงกรานต์วันที่ ๑๓ เมษายน ตรงกับวันพฤหัสบดี ชื่อ นางกิริณีเทวี ต้องเป็นประธานในการแห่เศียรพระบิดา ซึ่งจะทรงสัตว์ชนิดใด ทรงอาวุธอะไร แต่งองค์อย่างไรก็แล้วแต่จะโปรด แต่ในกระบวนแห่แต่ละปีที่จะขาดเสียไม่ได้ คือ

๑. สัตว์ประจำหน้ากระบวนแห่ เช่น ปีมะเส็งก็มีงูนำหน้า ปีกุนก็มีหมูนำหน้า ซึ่งจะสิ้นงูฟ้าประทับบนหลังสัตว์ประจำปีนำกระบวน ในภาพวาดมักจะทำให้ถือธงริ้วบอกชื่อปี ในความเป็นจริงไม่มีชื่อปีก็ได้ เพราะความหมายกระบวนอยู่ที่สัญลักษณ์ที่เข้าร่วมกระบวนทั้งหมดอยู่แล้ว

๒. เศียรท้าวกบิลพรหมตั้งบนพานทองแว่นฟ้า มีนางฟ้าคนสำคัญของนางสงกรานต์ประจำปีเป็นผู้ถวายการถือพานนี้นำเสด็จตามหลังสัตว์ประจำปี

๓. นางสงกรานต์ประจำปี

๔. เครื่องดนตรีปี่พาทย์ในการแห่แทนกระบวนโดยนางอัปสรสวรรค์

๕. นาคให้น้ำ นาคหรืองูใหญ่จะเข้ากระบวนแห่ “ให้-น้ำ” ประจำปีตามท้ายกระบวน

นาคหรือพญานาคที่ตามท้ายคล้ายๆ จะทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ดับเพลิงคอยกำกับให้เหตุการณ์ปกติอยู่เสมอ เพราะเศียรท้าวกบิลพรหมหากทิ้งบนอากาศฝนจะเหือดแห้ง หากวางลงพื้นดินไฟประลัยกัลป์จะไหม้โลก หากวางในมหาสมุทรน้ำจะเหือดแห้งไปในทันที ดังนั้นการที่พญานาคคอยตามกระบวนเสด็จอาจทำให้ทุกคนในกระบวนเกิดความเชื่อมั่นว่าคงไม่มีเหตุร้ายรุนแรงดังกล่าว การที่พญานาคให้น้ำ นอกจากจะดูความอุดมสมบูรณ์ของน้ำทำได้แล้ว ยังดูถึงว่าแต่ละปีนาคให้น้ำกี่ตัว ฝนตกกี่ห้า ถือกันเป็นประเพณีว่าต้องมีการสาดน้ำ รดน้ำ อาบน้ำให้แก้กัน ดังพญานาคให้น้ำตามเกณฑ์สงกรานต์

ชื่อสัตว์ประจำปีนักษัตร

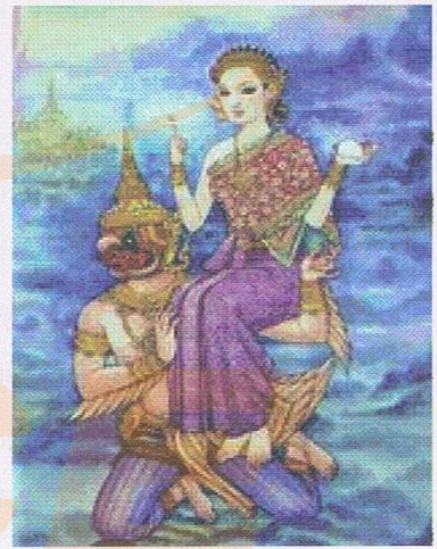
ในการเฉลิมศึกใหม่ คือ สงกรานต์และการสิ้นไปของปีเก่า คือ ตรุษนั้นในช่วงเวลาของแต่ละปี ก่อนที่จะสิ้น “ตรุษ” จะอยู่ในอิทธิพลของดวงดาวประจำราศีของปีนั้น ซึ่งดาวประจำราศีของปีนั้นมนุษย์มองเห็นเป็นรูปสัตว์อะไรก็เรียกชื่อตามนั้น เช่น ปีชวด-หนู ฉลู-วัว ขาล-เสือ เถาะ-กระต่าย มะโรง-งูใหญ่ มะเส็ง-งูเล็ก มะเมีย-ม้า มะแม-แพะ วอก-ลิง ระกา-ไก่ จอ-หมา และ กุน-หมู ดังนั้นเมื่อมีกระบวนแห่นางสงกรานต์สัตว์ประจำปีหรือนักษัตรจะต้องนำกระบวนแห่เสมอ

นางสงกรานต์แต่ละปี

นางสงกรานต์แต่ละปีนั้นขึ้นอยู่กับว่าปีใดวันมหาสงกรานต์ ๑๓ เมษายน จะตรงกับวันไหน นางสงกรานต์ก็เป็นวันนั้น ชื่อนางสงกรานต์ทั้ง ๗ คนมีดังนี้

ที่	วันสงกรานต์	นางสงกรานต์	พาหนะ	อาวุธ	เครื่องประดับ	อาหาร
๑.	วันอาทิตย์ ๑๓ เมษายน	ทงษเทวี	ครุฑ	จักร สังข์	มัทมราช (พลอยสีแดง) ทัดดอกทับทิม	อุทุมพร (มะเดื่อ)
๒.	วันจันทร์ ๑๓ เมษายน	โคโรคาเทวี	พยัคฆ์ (เสือ)	พระขรรค์ ไม้เท้า	มุกดาหาร (ไข่มุก) ทัดดอกปิ่น	น้ำมันเนย

ที่	วันสงกรานต์	นางสงกรานต์	พาหนะ	อาวุธ	เครื่องประดับ	อาหาร
๓.	วันอังคาร ๑๓ เมษายน	รากษสเทวี	วราหะ (หมู)	ตรีศูล ธนู	โมรา (หินลาย) ดอกบัวหลวง	โลหิต
๔.	วันพุธ ๑๓ เมษายน	มณฑาทเทวี	คัทรกะ	ไม้เท้า เหล็กแหลม	ไพฑูริย์ (พลอย) สีเขียวที่มีมาเป็นรู้ง ตัดดอกจำปา	นมเนย
๕.	วันพฤหัสบดี ๑๓ เมษายน	กิริณีเทวี	กญฺชร (ช้าง)	ขอช้าง ปิ่น	แก้วมรกต ตัดดอกมณฑา	ถั่ว, งา
๖.	วันศุกร์ ๑๓ เมษายน	กิมิทาเทวี	มหิงส์ (ควาย)	พระขรรค์ พิณ	บุษราคัม (พลอยสีเหลือง) ตัดดอกจกกลนี (บัวขนาดเล็ก)	กล้วยน้ำ
๗.	วันเสาร์ ๑๓ เมษายน	มโหธรเทวี	นกยูง	จักร ตรีศูล	นิลรัตน์ (แก้วสีเขียว) ตัดดอกสามหาว	เนื้อทราย



นางสงกรานต์ทั้ง ๗

เกณฑ์นาครีน้ำแต่ละปี

เกณฑ์นาครีน้ำแต่ละปีก็ตัวนั้น นักปราชญ์กำหนดวิธีการดังนี้

๑. เอา พ.ศ. ตั้งหารด้วย ๗ (วัน)
๒. คูณเศษด้วย ๕
๓. บวกด้วย ๓
๔. หารด้วย ๗
๕. เศษที่เหลือจะไม่เกิน ๖ จึงคิดว่า นาครีน้ำ ๑-๖ และ ๗ ตัว

ผลลัพธ์ที่ได้ในข้อ ๕ คือ จำนวนนาฬิกาให้น้ำในแต่ละปี หากผลในข้อ ๕ หมายถึงนาฬิกาให้น้ำ ๑ ตัว เศษ ๒ หมายถึงนาฬิกาให้น้ำ ๒ ตัว เศษ ๖ หมายถึงนาฬิกาให้น้ำ ๖ ตัว เป็นต้น เช่น พ.ศ. ๒๕๓๒ นาฬิกาให้น้ำ ๔ ตัว เป็นต้น

วันอธิบดี

วันอธิบดี คือ วันที่ดีที่สุดหรือวันใหญ่ที่สุดในแต่ละปี การหาว่าปีใดวันไหนเป็นวันอธิบดีอันเป็นมงคลนั้นมีวิธีการหาดังนี้

๑. เอา พ.ศ. ตั้งหารด้วย ๗

๒. เหลือเศษเท่าใด เศษนั้น คือ “วัน” ตามลำดับ

เป็นต้นว่า เศษ ๑ คือ วันอาทิตย์ เศษ ๒ -วันจันทร์ เศษ ๓-วันอังคาร เศษ ๔-วันพุธ เศษ ๕-วันพฤหัสบดี เศษ ๖-วันศุกร์ ไม่มีเศษ คือ หารด้วย ๗ ลงตัวหมายถึง วันเสาร์ เช่น พ.ศ. ๒๕๓๘ หารด้วย ๗ เหลือเศษ ๔ ตรงกับวันพุธ ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ วันอธิบดี คือ วันพุธ เป็นต้น

เกณฑ์พิรุณ

เกณฑ์พิรุณหรือเกณฑ์ฝน หมายถึง จำนวนฝนที่ตกในแต่ละปี นักปราชญ์โบราณคำนวณจำนวนฝนตามวันอธิบดีของแต่ละปีและเรียกวันนี้ว่า “วันฝนอธิบดี” โดยมีเกณฑ์กำหนดว่า

๑. วันอธิบดีฝนตกในวันอาทิตย์ ปีนั้นฝนจะตกจำนวน ๔๐๐ ห่า

๒. วันอธิบดีฝนตกในวันจันทร์ ปีนั้นฝนจะตกจำนวน ๕๐๐ ห่า

๓. วันอธิบดีฝนตกในวันอังคาร ปีนั้นฝนจะตกจำนวน ๓๐๐ ห่า

๔. วันอธิบดีฝนตกในวันพุธ ปีนั้นฝนจะตกจำนวน ๖๐๐ ห่า

๕. วันอธิบดีฝนตกในวันพฤหัสบดี ปีนั้นฝนจะตกจำนวน ๕๐๐ ห่า

๖. วันอธิบดีฝนตกในวันศุกร์ ปีนั้นฝนจะตกจำนวน ๖๐๐ ห่า

๗. วันอธิบดีฝนตกในวันเสาร์ ปีนั้นฝนจะตกจำนวน ๔๐๐ ห่า

คำว่า “ห่า” หรือจำนวน ๑ ห่าฝนนั้นนักปราชญ์โบราณวัดโดยกำหนดเอาบาตรพระ ๑ ใบ ไปวางรับน้ำฝนกลางหาหรือที่ไม่มีอะไรปิดบังตรงท้องฟ้ากว้างแล้วน้ำฝนตกลงมาจนน้ำฝนเต็มบาตรเรียกว่า ๑ ห่า ซึ่งบางครั้งฝนอาจจะตกหลายครั้งจึงจะเต็มบาตรหรือตกครั้งเดียวอาจจะได้ ๒ บาตร ก็ได้ไม่แน่นอน แต่เมื่อครบ ๑ บาตรก็เรียกว่า ๑ ห่าละ

ดังนั้นสมมติว่าปีใดฝนตก ๖๐๐ ห่า ก็แสดงว่าฝนตกหนักไม่น้อยขนาดตั้งบาตรไว้กลางหาวยังได้น้ำฝนถึง ๖๐๐ บาตรพระ และในจำนวนห่าฝนที่ตกในแต่ละปีจะแบ่งกันตกในที่ต่างๆ ตามความเชื่อดังนี้

๑. ตกในโลกมนุษย์ ๑ ใน ๑๐ ของทั้งหมด เช่น ๖๐๐ ห่า ๑ ใน ๑๐ ก็คือ ๖๐ ห่า

๒. สองเท่าของข้อ ๑ คือ ๖๐ คูณด้วย ๒ เท่า กับ ๑๒๐ ห่าจะตกในมหาสมุทร

๓. สามเท่าของข้อ ๑ คือ ๖๐ คูณด้วย ๓ เท่า กับ ๑๘๐ ห่า จะตกในป่าหิมพานต์

๔. สี่เท่าของข้อ ๑ คือ ๖๐ คูณด้วย ๔ เท่ากับ ๒๔๐ ห่าจะตกในบริเวณเขากักรवालหรือขุนเขาใหญ่

๗. ภูเขาที่ล้อมรอบเขาไกรลาสและเป็นหลักของจักรवाल

จำนวน ๑-๔ ที่นำมาคูณคือ ๔ ทิศ หรือ ๙๐ องศาของวงกลมของจักรวาลทั้งหมดป่าหิมพานต์ของจักรวาลทั้งหมดป่าหิมพานต์หมายถึง ป่าบริเวณเชิงเขาหิมาลัยในประเทศอินเดีย เพราะนักปราชญ์ไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อนี้มาจากอินเดียจึงเชื่อเช่นนี้ตามไปด้วย ดังนั้นในโลกมนุษย์ก็คงหมายถึงอินเดียหรือชมพูทวีป แต่ชื่อป่าหิมพานต์และเขาจักรวาลในสภาพสังคมปัจจุบันน่าจะหมายถึงประเทศที่ถือเอาเกณฑ์พิรุณนี้เป็นเกณฑ์ เช่นคนไทยก็เชื่อเอาว่าจำนวนฝนที่ตกในประเทศไทยทุกห้า เพราะเมื่ออินเดียเทียบกับโลกมนุษย์ได้ ประเทศไทยก็เทียบกับโลกมนุษย์ได้ตามเกณฑ์พิรุณเหตุผลจึงพอฟังขึ้นบ้าง รวมเกณฑ์พิรุณตั้งแต่ข้อ ๑-ข้อ ๔ รวม ๖๐๐ ห่าพอดี แสดงว่านักปราชญ์โบราณฝีมือเยี่ยมไม่เบาที่แบ่งฝนได้ลงตัวทุกปี

คนโบราณเชื่อว่าวันสงกรานต์ตั้งแต่วันที่ ๑๓ - ๑๔ เมษายน เป็น “วัน - ว่าง” วันว่าง เทวดาว่างภาระหน้าที่การงาน หยุดงานประจำทั้งหมด ไม่ทำการงานงานเพื่อเฉลิมฉลองการเสด็จใหม่เมื่อตะวันเข้าสู่สงกรานต์ปีใหม่ หากใครจะไปทำอะไรฉวยพลาดปลั่งมือจะเป็นอันตรายได้ เพราะไม่มีเทวดารักษา เพราะเทวดาไปเที่ยววันว่างกันหมด กิจกรรมที่คนไทยทำเป็นประจำในวันว่าง เช่น

๑. การแห่นางสงกรานต์และเคียวท้าวภิลพรหมจบลงด้วยการสาดน้ำเล่นกัน
๒. แต่งตัวสวยงามทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ฟังเทศน์
๓. เล่นสละบ้า มอญช้อนผ้า หมากเก็บ ร้องรำทำเพลงพื้นบ้าน
๔. ก่อเจดีย์ทรายในตอนกลางคืนหรือกลางวัน ประทัดกันหรือทำเล่นสนุกสนานตามหาดทรายหรือในวัด
๕. หากเป็นชวานาก็แซ่ครกแซ่สาก ผูกด้วยด้ายดิบ มีหมากสามคำ แสดงว่า หยุดสี่ข้าว หยุดดำข้าวด้วยครกด้วยสาก เพื่อไม่รบกวนแม่โพสพเพราะทั้งแม่โพสพประจำรวงข้าวและเจ้าของเรือนข้าวต่างก็ไปเที่ยว “วันว่าง” เลยทำพิธีหยุดเสียเลยเพราะทั้ง ๒ ฝ่ายจะได้ไปเที่ยวงานสงกรานต์ด้วยความสบายใจหายห่วง

๖. อาบน้ำคนแก่ บิดามารดา ปู่ย่าตายาย หรือผู้เฒ่าผู้แก่ภายในหม่าบ้าน หรือสรงน้ำพ่อท่านที่เคารพนับถือในหมู่บ้านด้วยแป้งจันทร์มันหอม อันหมายถึงได้อาบน้ำศักดิ์สิทธิ์จากพญานาคผู้ให้น้ำประจำปีและความศักดิ์สิทธิ์จากท้าวภิลพรหม ทำราศีในตัวตนนั้น ๓ แห่ง ทั้งที่หน้า ที่อก และที่เท้าให้สะอาดเป็นมงคลตลอดวันว่าง





เมื่อมาถึงบรรทัดนี้อาจสรุปได้ว่า ตรุษ คือวันสุดท้ายของปีเก่าที่จะสิ้นไปก่อนวันที่ ๑๓ เมษายน สงกรานต์ คือวันขึ้นปีใหม่ที่เข้ามาใหม่ คือ วันที่ ๑๔ เมษายน แต่ระหว่างปีเก่ากับปีใหม่ แบบไทยนี้ก็ยังมี “วันว่าง” คือ วันที่ ๑๓ เมษายน ที่เป็นวันสงกรานต์ ดังนั้นตรุษสงกรานต์คือ การสิ้นไปของปีเก่าและการมาใหม่ของปีใหม่นั้นเอง เรา ท่าน จะทำอย่างไรกับตนเองและคนรอบข้างให้มีค่าตามประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้มากที่สุด ในวันว่างนี้ จะทำให้จิตว่างและบริสุทธิ์สักวันก็ยังมีดี ก่อนที่จะสิ้นสุดปีเก่าและเริ่มต้นชีวิตใหม่ในปีใหม่ต่อไป แต่ต้องไม่ลืมว่าปัจจุบันคนไทยมีปีใหม่ ๒ ครั้ง คือ วันที่ ๑ มกราคมแบบสากล กับวันที่ ๑๓ เมษายนที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงประกาศเลิกใช้ไปแล้ว เพื่อความเป็นศิวิไลซ์ แต่หากคนไทย ปัจจุบันจะเอาวันขึ้นปีใหม่แบบเก่าที่ดีมีประโยชน์อยู่บ้าง มาปิดฝุ่นงัดขึ้นมาขายกันอีกก็น่าจะดี